

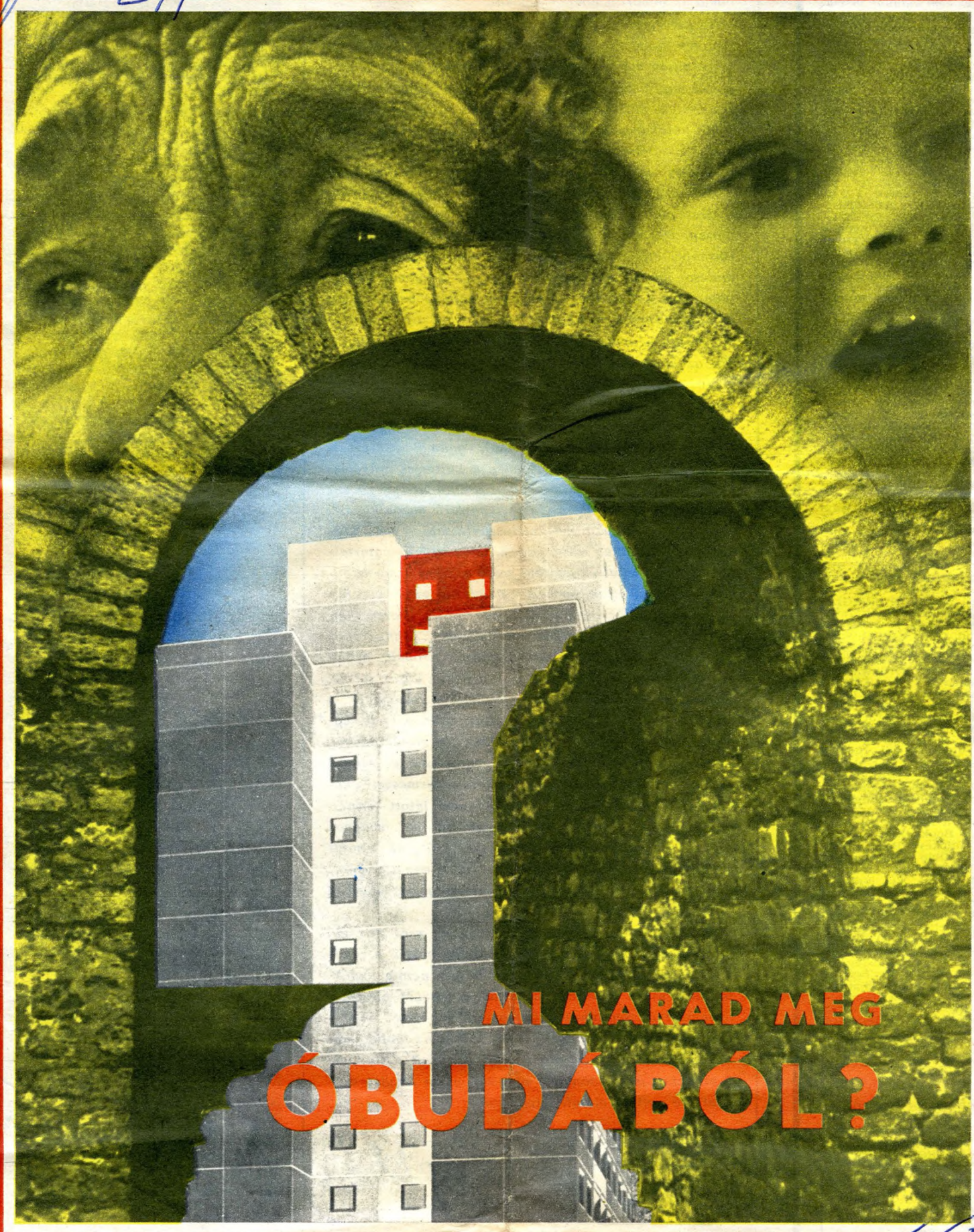
ország - világ

20

ÁRA: 3,50 FT
1974. MÁJUS 15.
XVIII. ÉVFOLYAM

politika • gazdaság • kultúra • sport • otthon

244

MI MARAD MEG
ÓBUDÁBÓL?

///

MI MARAD MEG

Régi és új találkozása — az előtérben a Krúdy-emléktábla

ÓBUDÁBÓL?

MTI — Fotó: Érczi K. Gyula

Rohamosan változó korban élünk. Falak omlanak, városrészek emelkednek, szemünk láttára szűnik meg egy világ, szokásai, külső megnyilvánulásaival együtt, hogy helyet adjon az újnak, a korszerűnek. Alig néhány esztendeje, hogy Óbudán az első csákányütések nyomán dőlni kezdtek a régi falak, és ma már tízeletes házsorok emelkednek a Kerek utca, Soly-már utca és Szőlő-köz egykori földszintes parasztházainak helyén. Amikor az első cölöpverő gépek megjelentek a Kórház utcában, a környék lakói csodájára jártak. Számos nézője volt a nap minden szakában a Szentendrei út sarkára kitett, az építési ütemet ábrázoló táblának. Ma mindez már megszokott látvány, nem figyelünk rá, amint a bulldózer legyalulja a Vörösvári út viskóit. Tudomásul vettük: a zegzugos utcáiról, túróscsuszás, halászlés vendéglőről híres Óbuda — eltűnik körülöttünk.

Az idősebbek még jól emlékeznek a Tabánra, erre a hangulatos városrészre, amelyet a harmincas évek elején úgyszólván nyom nélkül radióztak le a Naphegy lejtőiről. — Óbuda is erre a sorsra jut talán? A két évezredes történelmi múltra visszatekintő város csak feljegyzések, metszetek, fényképek és filmek alapján marad az utókorra? Hogyan őrizhetnénk meg a régészeti, város- és ipartörténeti műemlékek egész sorát? — ezekkel a kérdésekkel fordulunk Kurilla Józsefhez, a III. kerületi tanács elnökhelyetteséhez, dr. Bertalan Vilmosnéhoz, a szanálási terület régészeti kutatásainak vezetőjéhez, és elbeszélgettünk egy-két olyan óbudai lakossal, akik régi, műemlékházakban laknak.

Elsőnek talán a régész véleménye kapjon helyet: — Nagy területeken e gépesített városbontás és építés a régészeti kutatás áldása és átka egyszerre. Az óbudai szanálás nélkül talán sohasem kerültek volna napvilágra

azok a nagy értékű leletek, amelyek csaknem két évezreden át pihentek a föld alatt. Az ókori, középkori és a XVII—XVIII. századi épületmaradványok, sírok, városfalak feltáráshoz azonban jóval több idő kell, mint amennyit a gyors ütemű építkezés lehetővé tesz. Egy-egy római kori falmaradvány már a felfedezést követő órákban viszsamerül a feledés homályába, azzal a különbséggel, hogy most már nem földszintes viskó, hanem tízeletes szalagház takarja el a napvilágtól. Ennek ellenére jelentékeny régészeti kincsekkel gyarapodik az eddig is gazdag III. kerület. Dr. Bertalan Vilmosné rövid körsetán mutatta meg az eddigi legjelentősebb leleteket, a táborváros kiásott oszlopos kapujának környékét, amelyből romkertet alakítanak majd ki, a klarisszák XIV. századbeli kolostorának alapjait, és azt a római kori edényégető kemencét, amely egy vízcsőfektetés árkából került elő. Ez utóbbi ritka leletet körülzsaluzzák, majd egy darabban daru emeli ki a helyéből, hogy rövidesen az aquincumi vagy az óbudai Helytörténeti Múzeum egyik díszé lehessen.

Az utca emberét talán jobban érdekli a régi, de föld feletti óbudai épületek sorsa. Kurilla József tanácselnök-helyettes megnyugtató: — Óbuda nem jut a Tabán sorsára. A történelmi és régészeti műemlékek, a középkor, a barokk és a századforduló Óbudájának legértékesebb részletei, mint kis rezervátumok, „az ésszerűség határain belül” megmaradnak. A Főtér és környéke, a Zichy-palota, a Goldberger gyár háztömbje, a Lajos utcai zsinagóga, a vele szemben lévő középkori kereskedőház felújításra kerülnek, és a budapesti idegenforgalom új, látványos színpoltjai lesznek. A természetet

kedvelőket érdeklí nyilván az a hír, hogy autótól, autóbustól mentes sétálóutcákat alakítanak ki ezeken a területeken. Megvannak rá a határozatok és a tervek. E tervek csupán eggyel nem számolnak: a régi, megmaradó házakban lakók sorsával.

Ezek a szemre szép, stílusukban értékes épületek ma már a civilizált élet legelemibb feltételeit is nélkülözik. A kívülálló sokszor nosztalgiával figyeli, hogyan tűnik el a körív alakú Gyűrű utca, miként omlanak le a Vörösvári út és a Pacsirta utca szép parasztházai, de ha a bontás közelébe ér, a terjengő dohszag és penészbűz ráébreszti, hogy ezek a házak már régen megérték a lebontásra. A legtöbb műemlékház is ugyanilyen állapotban van. Lakóik kézzel-lábbal tiltakoznak a tessék-lásék renoválás ellen, legtöbbször új, egészséges, modern lakásba szeretne költözni. Átkozzák bal-szerencsésüket, amiért lakóházuk megmarad, mert tudják, a renoválás után is korszerűtlen nedves, komfort nélküli marad. A Lajos utca 116-os számú műemlékház egyik szoba-kamrás(!) lakásának bérlője sírva mesélte, hogy 1935 óta lakik itt; azt remélte, öreg korára jobb lakáshoz jut, de hiába. Egy másik igen régi lakó, aki 1927 óta ugyanebben a házban lakik, nem költözne innen el, de... „csináljanak valamit, fürdőszobát, vécét, meg hogy ne legyen nedves a fal!” Itt érkezünk el az „ésszerűség határain belül” nehéz problémájához. Egy-egy földszintes vagy emeletes ház felújítása — nyugodtan mondhatjuk: újjáépítése — megközelíti egy négyemeletes házigyári tömb költségeit. Bontsunk tehát minél többet? A válasz egyöntetű: nem!

Varázsoljunk csillagászati összegeket összkomfortos, jó lakásokat a régi házakba? Vagy inkább költözzenek ki a lakók, hiszen ők is megérdemlik az új, egészséges lakást és legyen skanzen, múzeum, bemutatóterem vagy ifjúsági ház a megfiatalodott műemlékből? Bármelyik megoldást választjuk is, a végkövetkeztetés csak egy lehet: akár így, akár úgy — a régi Óbuda igazi értékeinek meg kell maradniuk!

Kép és szöveg: Fényes Tamás — MTI Fotó

A III. kerületi tanács és a műemlék transzformátorház

A Kórház utcai piac

A Goldberger gyár épülete a Lajos utcában

